

Povzetek mnenja evropskega nadzornika za varstvo podatkov o pogajalskem mandatu za sklenitev mednarodnega sporazuma o izmenjavi osebnih podatkov med Europolom in bolivijskimi organi kazenskega pregona

(2023/C 217/09)

(Celotno besedilo tega mnenja je na voljo v angleščini, francoščini in nemščini na spletišču ENVP <https://edps.europa.eu>)

Evropska komisija je 9. marca 2023 izdala priporočilo za sklep Sveta o pooblastilu za začetek pogajanj o sporazumu med Evropsko unijo in Večnacionalno državo Bolivijo o izmenjavi osebnih podatkov med Agencijo Evropske unije za sodelovanje na področju preprečevanja (Europolom) in bolivijskimi organi, pristojnimi za boj proti hudim kaznivim dejanjem in terorizmu ⁽¹⁾ (v nadaljnjem besedilu: priporočilo).

Cilj priporočila je začeti pogajanja z Bolivijo z namenom podpisa in sklenitve mednarodnega sporazuma, ki omogoča izmenjavo osebnih podatkov med Europolom in bolivijskimi organi, pristojnimi za boj proti hudim kaznivim dejanjem in terorizmu. Priloga k priporočilu določa pogajalske smernice, ki jih je Svet pripravil za Komisijo, tj. cilje, ki bi si jih Komisija morala prizadevati doseči med pogajanjem v imenu EU.

Prenosi osebnih podatkov, zbranih v okviru preiskav kaznivih dejanj, ki jih nadalje obdelava Europol za pripravo kriminalističnih obveščevalnih podatkov, močno vplivajo na življenje zadevnih posameznikov. Zato je treba z mednarodnimi sporazumi zagotoviti, da se omejitve pravic do zasebnosti in varstva osebnih podatkov v zvezi z bojem proti hudim kaznivim dejanjem in terorizmu uporabljajo samo v mejah tega, kar je nujno potrebno.

ENVP z zadovoljstvom ugotavlja, da je Komisija do zdaj, tudi na podlagi številnih priporočil iz prejšnjih mnenj ENVP o tej zadevi, določila dobro strukturiran sklop ciljev (pogajalskih smernic) z vključenimi temeljnimi načeli varstva podatkov, ki jih namerava doseči v imenu EU v mednarodnih pogajanjih za sklenitev sporazumov o izmenjavi osebnih podatkov med Europolom in organi kazenskega pregona tretjih držav.

Cilj priporočil v tem mnenju je torej pojasniti in po potrebi nadalje oblikovati zaščitne in nadzorne ukrepe v prihodnjem sporazumu med EU in Bolivijo v zvezi z varstvom osebnih podatkov. V zvezi s tem ENVP priporoča, da se v prihodnjem sporazumu izrecno določi seznam kaznivih dejanj, v zvezi s katerimi bi se osebni podatki lahko izmenjevali; predvidi redni pregled potrebe po hrambi prenesenih osebnih podatkov in drugih ustreznih ukrepov za zagotovitev, da se upoštevajo roki; navedejo dodatni zaščitni ukrepi v zvezi s prenosom posebnih vrst podatkov; zagotovi, da se na podlagi prejetih podatkov v skladu s sporazumom ne sprejme nobena samodejna odločitev, ne da bi bila dana možnost učinkovitega in smiselnega človeškega posredovanja; določijo jasna in podrobna pravila v zvezi z informacijami, ki bi morale biti na voljo posameznikom, na katere se nanašajo osebni podatki.

ENVP opozarja, da je v skladu s členom 8(3) Listine nadzor, ki ga izvaja neodvisni organ, bistven element pravice do varstva osebnih podatkov. Zato Komisiji priporoča, naj med pogajanjem posebno pozornost nameni nadzoru neodvisnih javnih organov, odgovornih za varstvo podatkov, ki imajo učinkovita pooblastila v odnosu do organov kazenskega pregona in drugih pristojnih organov Bolivije, ki bodo uporabljali prenesene osebne podatke. Poleg tega za zagotovitev ustreznega izvajanja sporazuma predlaga, da pogodbenici redno izmenjujeta informacije o uveljavljanju pravic posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, ter ustrezne informacije o uporabi mehanizmov nadzora in pravnih sredstev v zvezi z uporabo sporazuma.

⁽¹⁾ COM(2023) 130 final.

1. UVOD

1. Evropska komisija je 9. marca 2023 izdala priporočilo za sklep Sveta o pooblastilu za začetek pogajanj o sporazumu med Evropsko unijo in Večnacionalno državo Bolivijo o izmenjavi osebnih podatkov med Agencijo Evropske unije za sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (Europol) in bolivijskimi organi, pristojnimi za boj proti hudim kaznivim dejanjem in terorizmu. Priporočilu je priložena ustrezna priloga.
2. Cilj priporočila je začeti pogajanja z Večnacionalno državo Bolivijo z namenom podpisa in sklenitve mednarodnega sporazuma, ki omogoča izmenjavo osebnih podatkov med Europolom in bolivijskimi organi, pristojnimi za boj proti hudim kaznivim dejanjem in terorizmu. Priloga k priporočilu določa pogajalske smernice, ki jih je Svet pripravil za Komisijo, tj. cilje, ki bi si jih Komisija morala prizadevati doseči med pogajanja v imenu EU.
3. Komisija v obrazložitenem memorandumu priporočila ocenjuje, da organizirane kriminalne združbe v Latinski Ameriki resno ogrožajo notranjo varnost EU, saj so njihove dejavnosti vse bolj povezane z vrsto kaznivih dejanj v Uniji, zlasti na področju trgovine s prepovedanimi drogami ⁽²⁾. V Europolovi oceni ogroženosti zaradi hudih kaznivih dejanj in organiziranega kriminala (SOCTA) v EU iz leta 2021 je poudarjeno, da se iz Latinske Amerike v EU preprodajajo rekordne količine prepovedanih drog, kar ustvarja dobiček v višini več milijard EUR, ki se uporablja za financiranje različnih kriminalnih organizacij (mednarodnih in tistih iz EU) ter oslabitev pravne države v EU ⁽³⁾.
4. Večina drog, zaseženih v EU, se prevaža po morju, predvsem v zabojnikih za pomorski prevoz ⁽⁴⁾, in se v EU pošlje neposredno iz držav proizvajalk in sosednjih držav odpreme v Latinski Ameriki ⁽⁵⁾. Bolivija je tretja največja pridelovalka koke na svetu (12,5 % svetovne pridelave) ⁽⁶⁾.
5. Europol je v svojem programskem dokumentu za obdobje 2022–2024 izpostavil, da med drugim vse večje povpraševanje po drogah in vse večje število poti za promet s prepovedanimi drogami v Evropsko unijo upravičujeta potrebo po okrepljenem sodelovanju z latinskoameriškimi državami. V tem smislu je bila Bolivija decembra 2022 vključena na Europolov seznam prednostnih partneric, s katerimi bi lahko agencija sklenila delovne dogovore ⁽⁷⁾.
6. Evropski center za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami (EMCDDA) je Bolivijo opredelil kot ključno mednarodno partnerico za zmanjšanje svetovne dobave kokaina.
7. To mnenje ENVP je izdano kot odgovor na posvetovanje, ki ga je Evropska komisija opravila 9. marca 2023 v skladu s členom 42(1) Uredba (EU) 2018/1725 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁸⁾ uredbe EU o varstvu podatkov. ENVP pozdravlja, da se je Evropska komisija z njim posvetovala o priporočilu in pričakuje, da bo v preambulo sklepa Sveta vključen sklic na to mnenje. Poleg tega pozdravlja sklicevanje v uvodni izjavi 4 priporočila na uvodno izjavo 35

⁽¹⁾ Glej stran 2 obrazložitenega memoranduma priporočila.

⁽²⁾ Ocena ogroženosti zaradi hudih kaznivih dejanj in organiziranega kriminala v Evropski uniji: Koruptivni vpliv: vdor organiziranega kriminala v evropsko gospodarstvo in družbo ter njuna posledična ogroženost, str. 12.

⁽³⁾ Europol in svetovna trgovina s kokainom, na voljo na https://www.emcdda.europa.eu/publications/eu-drug-markets/cocaine/europe-and-global-cocaine-trade_en

⁽⁴⁾ Europol in svetovna trgovina s kokainom, na voljo na [at https://www.emcdda.europa.eu/publications/eu-drug-markets/cocaine/europe-and-global-cocaine-trade_en](https://www.emcdda.europa.eu/publications/eu-drug-markets/cocaine/europe-and-global-cocaine-trade_en)

⁽⁵⁾ Trg z drogami v EU: Kokain, str. 10, na voljo v poročilu EU Drug Market: Cocaine, www.emcdda.europa.eu

⁽⁶⁾ Obrazložiteni memorandum, str. 2.

⁽⁷⁾ Uredba (EU) 2018/1725 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2018 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah, organih, uradih in agencijah Unije in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 45/2001 in Sklepa št. 1247/2002/ES (UL L 295, 21.11.2018, str. 39).

Uredbe (EU) 2016/794 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁹⁾ (v nadaljnjem besedilu: uredba o Europolu), ki določa, da bi morala imeti Komisija možnost, da se med pogajanja o sporazumu in v vsakem primeru pred njegovo sklenitvijo posvetuje tudi z ENVP.

8. ENVP opozarja, da je imel leta 2018 in 2020 že priložnost predložiti pripombe o izmenjavi osebnih podatkov med Europolom in organi kazenskega pregona tretjih držav na podlagi uredbe o Europolu ⁽¹⁰⁾.
9. ENVP z zadovoljstvom ugotavlja, da je Komisija do zdaj, tudi na podlagi številnih priporočil iz prejšnjih mnenj ENVP o tej zadevi, določila dobro strukturiran sklop ciljev (pogajalskih smernic) z vključenimi temeljnimi načeli varstva podatkov, ki jih namerava doseči v imenu EU v mednarodnih pogajanjih za sklenitev sporazumov o izmenjavi osebnih podatkov med Europolom in organi kazenskega pregona tretjih držav.
10. Cilj priporočil v tem mnenju je torej pojasniti in po potrebi nadalje oblikovati zaščitne in nadzorne ukrepe v prihodnjem sporazumu med EU in Bolivijo v zvezi z varstvom osebnih podatkov. Priporočila ne posegajo v nikakršna dodatna priporočila, ki bi jih ENVP lahko dal pozneje na podlagi nadaljnjih razpoložljivih informacij in določb osnutka sporazuma med pogajanja.

11. SKLEPNE UGOTOVITVE

38. Glede na navedeno ENVP priporoča:

- (1) da prihodnji sporazum izrecno izključuje prenose osebnih podatkov, pridobljenih z očitno kršitvijo človekovih pravic,
- (2) da se v prihodnjem sporazumu izrecno določi seznam kaznivih dejanj, v zvezi s katerimi se lahko izmenjujejo osebni podatki, in da se morajo posredovani osebni podatki nanašati na posamezne primere,
- (3) da prihodnji sporazum predvideva redni pregled potrebe po hrambi prenesenih osebnih podatkov in druge ustrezne ukrepe, ki zagotavljajo spoštovanje rokov,
- (4) da prihodnji sporazum vsebuje zaščitne ukrepe iz člena 30 uredbe o Europolu,
- (5) da varnostni ukrepi zajemajo podatke, ki se obdelujejo v namembnem kraju in med tranzitom,
- (6) da se nobena samodejna odločitev na podlagi prejetih podatkov v skladu s sporazumom ne bi sprejela brez možnosti učinkovitega in smiselnega posredovanja človeka,
- (7) da prihodnji sporazum določa jasna in podrobna pravila glede informacij, ki jih je treba dati na voljo posameznikom, na katere se nanašajo osebni podatki,
- (8) da Komisija med pogajanja posebno pozornost nameni osnutku direktive 3(k) o nadzoru, ki ga izvajajo neodvisni javni organi, odgovorni za varstvo podatkov, z učinkovitimi pooblastili v odnosu do organov kazenskega pregona in drugih pristojnih organov Bolivije, ki bodo uporabljali prenesene osebne podatke,

⁽⁹⁾ Uredba (EU) 2016/794 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2016 o Agenciji Evropske unije za sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (Europol) ter nadomestitvi in razveljavitvi sklepov Sveta 2009/371/PNZ, 2009/934/PNZ, 2009/935/PNZ, 2009/936/PNZ in 2009/968/PNZ, (UL L 135, 24.5.2016, str. 53).

⁽¹⁰⁾ Glej Mnenje evropskega nadzornika za varstvo podatkov št. 2/2018 o osmih pogajalskih mandatih za sklepanje mednarodnih sporazumov, ki omogočajo izmenjavo podatkov med Europolom in tretjimi državami, sprejeto 14. marca 2018, https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/18-03-19_opinion_international_agreements_europol_en.pdf in Mnenje št. 1/2020 o pogajalskem mandatu za sklenitev mednarodnega sporazuma o izmenjavi osebnih podatkov med Europolom in organi kazenskega pregona Nove Zelandije, izdano 31. januarja 2020. https://edps.europa.eu/sites/default/files/publication/20-01-31_opinion_recommendation_europol_en.docx.pdf

- (9) da za namene tega pregleda sporazuma pogodbenici redno izmenjujeta informacije o uresničevanju pravic posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, ter ustrezne informacije o uporabi mehanizmov nadzora in pravnih sredstev v zvezi z uporabo sporazuma.

V Bruslju, 3. maja 2023

Wojciech Rafał WIEWIÓROWSKI
